

**Philippi Servii E Societate Iesv Amicus Fidelis Vsque Ad
Mortem: Sive Modvs Ivvandi Moribvndos, Ægris, Sanisqve
Perinde Vtilis**

Servius, Philippe

Leodii, 1648

§. Primvs. Quo modo animandus æger aduersus difficultates quas habet vt se comparet ad mortem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60032)

inuncti fuerant quàm viaticum acciperent. Id insinuat Cardinalis Bellarminus lib. 2. de Arte benè moriendi, cap. 7.

De huius Sacramenti dignitate ac utilitate fusiùs diximus in libro nostro de Arte item benè moriendi.

C A P V T T E R T I V M.

Quo modo solari ægrum & animare debeat Amicus fidelis, in difficultatibus ac molestijs morbi tempore occurrentibus.

§. PRIMVS.

Quo modo animandus æger aduersus difficultates quas habet vt se comparet ad mortem.

BEne, prudenterq; orabat Propheeta, cum diceret: *Cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* Ps. 70. Cùm enim dolorum aculeis attritæ vires, & viuiddæ mentis acies retusa, atque adeò ratio ipsa quasi prostrata est, tū demùm
E
stygius

stygius ille iuratusque humani generis hostis idè longè quàm antea, ferocior est, quod videat supremum hoc sibi fore cum inimico certamen; in quo, nisi vincat, vincendi in posterum spes omnis & occasio præcisa est. Hic enim est vltimus humanæ vitæ, veluti fabulæ, actus, qui, vel æterna felicitate, vel æterno animæ exitio concludetur. Vt mirum non sit, veteratorem illum, cui nomina mille, mille nocendi artes, nullum non mouere lapidem, quo miser homuncio in decretorio extremæ diei momento, quasi naus in portu naufragium patiatur. *Va terra & mari* (clamat Ioannes) *quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.* Eò impensius nobis animandus est æger, conandumque ante omnia vt moriendi necessitatem patienter ferat: *Leuius fit patientia quidquid corrigere est nefas.*

Apoc.
12.

1. Dicat Amicus fidelis nos à Deo, gratis quidem vitam accepisse, sed hac lege, vt eam reposcenti, omni temporis momento redderemus.

2. Consideret feralem hanc mortis legem

legem iam inde à primis mundi incu-
nabulis in omnes omninò Adæ poste-
ros latam esse : quam legem, ne nesci-
remus, vel temporis vitio obliuiscere-
mur inculcat Apostolus ad Hebr. c. 9.
Statutum est hominibus semel mori. Te igitur
hominem esse memineris, & queri
desines. Ideò nimirum prouida Ma-
ter Ecclesia, quotannis filios condi-
tionis suæ admonet, cùm eos ad do-
mum pulueris remittit, dicens : *Me-
mento homo quia puluis es, & in puluerem
reuerteris.*

Videtur rerum natura quod grauif-
simum fecit, commune fecisse, vt cru-
delitatem fati consolaretur æqualitas:
quis autem queri possit in ea condi-
tione se esse, in qua nemo non est? *Seneca*

Non igitur à viro prudenti me-
tuenda est mors, sed quam ratione
perferri debeat & subiri, maturè pro-
spiciendum, vt cùm venerit illius ho-
ra, interriti illi occurramus.

Nemo tam imperitus est, inquit,
idem Seneca, vt nesciat sibi quando-
que moriendum, tamen cùm prope
acceserit, tergiuerfatur, fremit & plo-

» rat. Quid fles miser, quid trepidas?
 » omnes hac necessitate ducuntur: eò
 » ibis quo omnia eunt, ad hanc legem
 » natus es: hoc Patri tuo accidit, hoc
 » matri, hoc maioribus, hoc omnibus
 » ante te, hoc omnibus post te. Quan-
 » tuste populus moriturorum sequetur,
 » quantus comitabitur? multa millia
 » hominum, hoc ipso momento quo tu
 » mori dubitas, animam varijs mortis
 » generibus emittunt. An non putabas
 » te ad id aliquando peruenturum, ad
 » quod semper ibas? Hæc omnia, aut
 » seorsum ex his aliqua moribundo sug-
 » geri poterunt. An author displicet?
 » sanctiorem accipe.

Ambr.
l. i. de
fide Re-
surr.

Non durum putemus quod vniuer-
 sos manet, inquit Ambrosius, quid ab-
 surdus, quàm vt id quod scias omni-
 bus esse præscriptum, quasi specia-
 le deploras? aut quid imprudentius
 quod futurum scias, id cùm accide-
 rit ferre non posse? non est grauis
 subeundus mæror secundum natu-
 ram, ne excellentiorem aliquam na-
 turæ conditionem nobis arrogare vi-
 deamur, aut communem recusare.

3. Dica-

3. Dicatur ægro Diuinæ Prouidentia oculos esse nostris longè perspicaciores, eosque videre clariùs quid animæ nostræ rationibus magis expediat; nos igitur Deo fidenter cõmittamus: ille, vt in hanc vitæ militiam veniremus, quando voluit, signum dedit; quando receptui signum alterum dare voluerit, nec grauatè, nec cunctanter pareamus. Benè librâda est ista Chrylostomi assertio: Boni, inquit, tunc decedunt ex hac vita cùm meliores sunt: mali verò, cùm minùs mali quàm futuri essent si diutiùs viuerent.

Quid est amabo, quamobrem tantoperè mortem metuamus? An quia *linquenda tellus, & domus, & placens vxor?* sic existimo: audio enim morientem moriendo morti impropertem: *Sicine separas amara mors? ô mors, clamat alter, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantijs suis; siue sint illæ diuitiæ, siue honores, siue voluptates, siue vxor, siue liberi, siue amici, siue alia eiusmodi, quæ vitæ amatores appellant bona. Nimirum, quò impensius aliquid diligitur, hoc graua-*

E 3

tiùs

I. Reg.

15.

Eccl.

41.

tius relinquatur. Si quid mirabere, pones inuitus. Quare non audimus Ioannem?

1. Io.

2.

Nolite, ait, diligere mundum, neque ea que in mundo sunt. Mundus enim transit & concupiscentia eius, qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. Profectò si rerum mundanarum pretia, breuitate temporis æstimemus, vilissima sint oportet, quæ non horam, nec momentum habent certum.

Apud Iudeos, quoniam contractus ex legis præscripto ad certum diem præfiniebantur, quo temporis intervallum erat minus, hoc leuior erat rerum indicatura. Quanto igitur viliora nobis esse debent mundana omnia, tam fluxa, tam breuia, tot casibus obnoxia? & vt casus nullus eripiat, avara mors, velimus, nolimus, pro certo nobis ereptura est.

4. Aperiendus est potiùs alter animi oculus, & considerandum sedulò, quantis nos, quàm grauibus incommodis, ærumnis, & calamitatibus mors absoluat. Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miserijs, inquit Iobus. A quibus cum mors absoluat

soluat omnes, ait Ambros. paucos ta-
men delectat: sed non hoc est mortis
vitium, sed nostræ infirmitatis, qui
voluptate corporis & delectatione vi-
tæ huius capimur, & cursum hunc con-
summare trepidamus, in quo plus a-
maritudinis, quàm voluptatis est. Cy-
prianus verò, quid aliud, inquit, in
mundo quàm pugna, quæ aduersus
Diabolum quotidie geritur? assidua
nobis est cum avaritia dimicatio, cum
impudicitia, cum ira, cum ambitione:
si avaritia prostrata est, exurgit libido;
si libido compressa est, succedit ambi-
tio; si ambitio contempta, ira exaspe-
rat, inflat superbia, vinolentia inuitat;
invidia concordiam corrumpit, ami-
citiâ zelus abscindit, &c. subdit po-
stea: Et tamen delectat hic inter Za-
buli gladios diu stare, cùm magis con-
cupiscendum sit ad Christum, subue-
niente citiùs morte, properare. No-
tum est illud Salustij: in luctu atque
miserijs, mortem ærumnarũ requiem,
non cruciatum esse duco. Censeat hoc,
absque Christo, Salustius, & non cen-
seat Christianus? Atqui de hoc, non

item de illo canit Propheta Regius :
Pfal. *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce ha-*
125. *reditas Domini filij merces fructus ventris.*
 Id est, cum Dominus Deus fideles
 Christianos, charitatis vinculo colli-
 gatos, ideoque sibi dilectos, ad mortis
 usque confinia, tam suauiter deduxe-
 rit, vt mors placidissima somno quam
 morti videatur similior; ecce heredi-
 tas Domini, id est, causæ nihil erit,
 quamobrem regni cælestis extemplò
 non adeant hæreditatem.

Non sic impij, non sic: longè dispar-
 erit eorum qui Christum vel non no-
 uerunt, vel non adorauerunt condi-
 tio: illos enim, post mortem manet
 mors altera, quam, ex vero, pessimam
 Propheta Regius indigitauit. Et de
 huiusmodi ita Cyprianus: mori pla-
 nè timeat, sed qui ex aqua & spiritu
 non renatus, gehennæ ignibus manci-
 patur: mori timeat qui ad secundam
 mortem de hac morte transibit: mor-
 talitas ista, vt Iudeis & gētibus Christi
 hostibus pestis est, ita Dei serujs saluta-
 ris excessus est: ad refrigeriū iusti vo-
 cantur, ad suppliciū rapiuntur iniusti.

Referata

Reſerata ſunt diu clauſa cælorum
 atria, & minitabundus ille Cherubim
 qui Dei iuſſu morientibus paradifi
 aditu interdixerat, iam inde à Chriſti
 in cælos ingreſſu procul faceſſere iuſſus
 eſt, cum ſuo illo flammeo verſatiliq̄ue
 gladio, & ſanctè deinceps morienti-
 bus liberum in cælos aditum permit-
 tere. Eſt ergo, eſt vnde cum Dauide
 lætus concinas: *Letatus ſum in his que
 dicta ſunt mihi in domum Domini ibimus,*
 & quidem abſque mora, niſi ſi quam
 tu ipſe attuleris.

In morte carcer panditur, quid tre-
 pidas exire? huc uſque captiuus deti-
 nebaris, nunc liber eris, nunc patebit
 carcer, euola. Carcerem ſuum nemo
 ſanus amat.

Illud ſaltem à te modò impetrem,
 vt Domini Dei tui voluntati ſicut ſer-
 uum decet, te lubens accommodes,
 in vtrumque paratus, ſeu vitam viuere
 longiorem, ſeu vitâ quamprimùm de-
 fungi.

Immo verò Diuinę Bonitati grates
 age maximas, quòd immerenti tam
 longam vitæ uſuram conceſſerit, ſpa-
 tiumq̄ue

tiumque indulgeat etiamnum, quo præteritos annos, ante plangas paululum, quàm viam vniuersæ carnis, siue terram mortis opertam caligine ingrediatis.

5. Voluat itidem animo, quàm multi vitam à primo limine vix saluauerint: quàm multi in adolescentiæ iuuentutisque flore defloruerint.

*Sic ego, sæpè rosas sic vda papauera vidi,
Candida sic primo lilia vere mori.*

Petat ab ægro an non multos coæuos, sibi que familiaritate aut sanguine iunctos nouerit, qui iam pridem ex hac luce subtracti sint. Pellantur istæ ineptiæ penè aniles, inquit Cicero, ante tempus mori miserum esse: quod tandem tempus? naturæne? at ea quidem dedit vsuram vitæ tamquam pecuniæ nullâ præstitutâ die. Quid est igitur quod querare si repetat cum vult? eâ enim conditione acceperas.

Cato senior, apud Ciceronem, dicebat senectutem eo nomine iucundam sibi videri, quòd propiùs ad mortem accederet, spemque certam faceret aliquando tandem in portum ex longa

longa nauigatione veniendi.

Sæpè cogitandum est, nos non ha- *Heb.*
bere hîc ciuitatem permanentem, sed 13.
futuram inquirere.

6. Audio quid dicas: velim ideò mi-
hi vitam prorogari vt melior euadam.

Caue ne vita longior faciat te de-
teriolem. Natura nostra ad malum
multò quàm ad bonum procliuior:
ideoque metus maior esse debet mi-
noris frugis, quàm spes maioris; non
refert quàm diu vixeris, inquit Sene-
ca, sed quàm benè. Accidit autem ple-
rumque, inquit Augustinus, vt qui
crescit ætate, crescat & iniquitate.

Ambrosius autem: quid tantope-
rè, inquit, vitam istam desideramus? in
qua, quanto quis diutiùs fuerit, tanto
maiore oneratur sarcina peccatorum.
Sufficiat diei malitia sua. Eius est diu
in mundo velle manere, quem mun-
dus oblectat, quem sæculum blandiēs
atque decipiens illecebris terrenæ vo-
luptatis inuitat: Porrò cùm mundus *Cypria.*
oderit Christianum, quid amas eum
qui te odit? & non magis sequeris
Christum qui te redemit & diligit?

An

An nescis signum esse diuini amoris, citò eripi è medio iniquitatum? audi sap. 4. Scripturam: *Quia placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores, translatus est: raptus est ne malitia mutaret intellectum eius: placita erat Deo anima illius, propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum.*

Hæc, & similia solatio esse poterunt acerba morte decedentibus; maxime si benè apprehenderint vitam breuiorem posse esse animæ magis salutarem.

Ludunt in cæli viridarijs, palma & coronis nobiles innocentes pueruli, quos lucis primo in limine Christi insecutor sustulit ceu turbo nascentes rosas. Quis nouit an vita productior aliquos è floribus illis non decuteret?

Quid Agneti virgini tenerrimæ annus decimus tertius obfuit? quid Catharinæ decimus octauus? Semper dies pauci erunt, si illos numeraueris, inquit Seneca, nec morâ fit vita beator, sed longior. Quanto satius est nō aliorum annos computare, sed suos benignè æstimare & in lucro ponere: hoc me vitæ tempore dignum iudicauit

cavit Deus? satis est; potuit plus, sed
hoc quoque beneficium est.

— *Exacto contentus tempore vite*

Horat.

Cedat, uti conuiuia satur.

7. Quod si Sanctorum oculos haberemus, longè aliam de morte opinionem conciperemus. Quid Propheta Regius? Quid Paulus? *Heu mihi*, inquit ille, *quia incolatus meus prolongatus est!* hic verò: *Cupio dissolui & esse cum Christo.*

O vita longa! nimiumque longa! ubi non viuitur, aiebat gemens Terefia. O mors quæ vitam parturis! quis te iure metuat, cum vitam parias? quidquid querantur vitæ amatores, quàm longa est hominis vita! breuis est, fateor, & si res benè suis momentis expendatur, breuior est quàm vt tantillo tempore homo mereri possit tam longam beatitudinis eternitatem; longa tamen ei, cui sine Deo suo viuere mors est continua, & non vita.

Mors Christianis ludus est, inquit Prudentius; Et ne vllus ludum hunc expauesceret, ita cecinit:

Non

Prudē-
tius.

Non est credite, poena quàm videtis

Qua puncto tenuit, citata transit,

Nec vitam rapit illa, sed reformat.

Siquidem optimo cuique idem felicitatis principium est, qui finis mortalitatis.

Pater Suarez, moriens dicebat se mortis imaginem contemplari, & sibi longè pulcherrimam videri.

Catharina Genuensis ita mortē non abhorrebat, vt eam, quibus poterat verborum blanditijs quasi procaretur:

- » mors suavis, mors formosa, mēne er-
- » go vnam delegisti in quam parcendo
- » tam crudeliter desæuies? cæca sis li-
- » cet, videre tamen hæcenus potes,
- » quàm ego te efflictim depeream. Pace
- » tua dixerim, hoc vno peccas grauiter;
- » quærentes te, tuamque operam incla-
- » mantes furda aure præteris; te verò re-
- » mis velisque fugitantes, vsque & vs-
- » que, molesta insequeris, vsquedum as-
- » sequaris.

§. SECVN-